

قطعات مکتوبه

کنگره بین‌المللی ایران شناسان که از تاریخ ۹ تا ۱۶ شهر بورماه ۱۳۴۵ تحت سرپرستی عالییه اعلی حضرت همایون شاهنشاه آریامهر و به دعوت کتابخانه پهلوی به منظور تأمین یک همکاری علمی بین‌المللی در امر تعیین منابع لازم جهت تألیف یک تاریخ کامل ایران ، در تهران تشکیل گردید .

۱- مراتب سپاسگزاری عمیق خویش را از بابت عنایات عالییه اعلی حضرت همایون شاهنشاه و علاقه خاصی که معظم له نسبت به کار این مجمع که خود به تشکیل آن فرمان داده بودند در هنگام افتتاح آن با ایراد نطقی در عالی ترین سطح فرهنگی و انسانی ابراز فرمودند به پیشگاه همایونی تقدیم میدارد .

۲- تشکرات صمیمانه خویش را از بابت تشکیل این کنگره و پذیرایی بسیار گرمی که شایسته عالی ترین سنن مهمان نوازی ایرانی است به کتابخانه پهلوی اظهار می دارد .

۳- کنگره آرزو مند است که تماسهای دانشمندان و مراکز علمی و فرهنگی که به مطالعات ایران شناسی

اشتغال دارند، به طور مستمر ادامه یابد، و همکاری بین‌المللی مؤثری را در این زمینه به وجود آورد. بدین منظور کنگره بسیار مناسب و مفید می‌داند که:

اولاً - يك اتحادیه بین‌المللی ایران‌شناسان تأسیس گردد که محل دبیرخانه آن در تهران در کتابخانه پهلوی باشد، و اساسنامه و برنامه کار آن توسط همین دبیرخانه تنظیم گردد.

ثانیاً - يك کمیته مدیره دائمی مرکب از اعضای ایرانی و بین‌المللی به منظور تشکیل کنگره‌های آینده ایران‌شناسی که هر سه سال یکبار در کشورهای مختلف برگزار خواهد شد تشکیل شود.

۴ - کنگره علاقه خاص خود را به يك همکاری مؤثر بین‌المللی بین سازمانها و دانشمندان صلاحیتدار در امر تهیه اسناد و منابع لازم و کمک به تألیف يك تاریخ کامل ایران بر اساس خط مشی کلی که اعلیحضرت‌های شاهنشاه در نطق افتتاحیه خود در کنگره تعیین فرمودند ابراز می‌دارد. بدین منظور:

اولاً - به تمام مراکز علمی و دانشگاهی و سایر سازمانهای فرهنگی بین‌المللی یا ملی که فعالیت آنها با مطالعات تاریخی ارتباط دارد توصیه می‌کند که در امر تألیف این تاریخ با کمیته‌ای که در آینده برای این کار ایجاد خواهد شد منتهای همکاری را مبذول دارند.

ثانیاً - به همه کتابخانه‌ها و آرشیوها و موزه‌ها و نیز به صاحبان مجموعه‌های خصوصی که دارای اسناد فرهنگی یا تاریخی یا هنری ایران هستند توصیه می‌کند

که کمال کوشش را به عمل آورند تا کمیته نامبرده بتواند برای تألیف این تاریخ به همه این منابع دسترسی داشته باشد.

۵ - توصیه می‌کند که يك کمیته بین‌المللی کتاب‌شناسی ایرانی برای تهیه فهرستهای کامل کتب خطی و کتاب‌شناسی ایران تأسیس گردد.

۶ - توصیه می‌کند که فهرست مشروحی از آثار وابسته تاریخی ایران بر اساس اطلاعات دقیق تاریخی و جغرافیائی تنظیم گردد و حفريات لازم به روش علمی به عمل آید.

۷ - توصیه می‌کند که يك طریق واحد برای نقل کلمات ایرانی به زبانها و خطوط مختلف در نظر گرفته شود.

۸ - توصیه می‌کند که کارهای مربوط به تدوین و انتشار اطلس لهجه‌های ایرانی که بنا به توصیه بیست و چهارمین انجمن بین‌المللی خاورشناسان در هونیخ از سال ۱۹۵۷ به بعد در جریان است با وسعت و سرعت زیادتری ادامه یابد و به پایان برسد.

تصمیمات شعبه ادبیات و هنر

- ۱- در تاریخ ایران که تألیف آن مورد نظر است، در هر بخش باید قسمتی به ادبیات و قسمت دیگر به «انواع هنر» اختصاص داده شود.
- ۲- تاریخ ایران به هر نحو که تقسیم شود «ادبیات و هنر» در ردیف فصول مربوط به تحقیق در اوضاع سیاسی و اجتماعی باید مورد بحث قرار گیرند.
- ۳- در فصلهای مربوط به «ادبیات» نخست باید کلیات اوضاع ادبی هر دوره درج و آنگاه از بزرگترین شاعران و نویسندگان به اختصار بحث شود. در ضمن بحث از ادبیات فصیح، ادبیات عامیانه را هم باید مورد توجه

مخصوص قرار داد .

۴ - در فصول مربوط به «هنرها» نخست کایسات اوضاع هنری هر عهد (معماری، نقاشی، مینیاتور، موسیقی، خط، تذهیب، منبت کاری، کاشی کاری، قالی بافی، نساجی) و هنرهای خاص هر دوره و محل مورد بحث قرار می گیرد و سپس از بزرگترین هنرمندان گفتگو می شود .

۵ - چون در نظر است که تاریخ ایران به عنوان بخشی از تاریخ جهان و بارعایت پیوستگی با تاریخ کشورهای دیگر تدوین شود، بدیهی است که ادبیات و هنر ایران نیز به عنوان جزوی از ادب و هنر جهانی مورد بررسی قرار خواهد گرفت، و تأثیر متقابل آنها در یکدیگر ذکر و مخصوصاً در دوره اسلامی رابطه آنها با ادب و هنر اسلامی تشریح خواهد شد .

تعمیمات شدیده باستان شناسی

۱- برای تنظیم قسمت باستان شناسی کتاب تاریخ ایران سه کمیته :

الف - پیش از تاریخ و آغاز تاریخی ایران .

ب - دوران تاریخی ایران (ایران باستان)

ج - دوره اسلامی

تعیین گردید و سپس اشخاص ذیل به عنوان مسئولین این کمیته ها تعیین گردیدند که با همکاری کامل متخصصین خارجی و ایرانی به جمع آوری مدارک و تنظیم کلیه قسمت های باستان شناسی کتاب در سه دوران نامبرده اقدام نمایند . کمیته پیش از تاریخ و آغاز تاریخی ایران : پرفسور دایسن ، پرفسور مورتسن و دکتر عزت الله نگهبان .

کمیته باستان شناسی دوران تاریخی ایران: پرفسور گیرشمن ، پرفسور استروناخ و پرفسور برادا .

کمیته باستان شناسی اسلامی : پرفسور آتینگهاوزن و دکتر عیسی بهنام، و قرار شد شخص دیگری را نیز برای قسمت باستان شناسی اسلامی تعیین نمایند .

۲- مقرر گردید که کمیته های مزبور برای سه قسمت باستان شناسی ایران

شعبه‌های فرعی بنا بر احتیاجات و حجم دورانهای باستانی به وجود آورده و اشخاصی را به همکاری بطلبند.

۳- نکته‌ای که اهمیت آن کاملاً مشهود بود عبارت از جمع‌آوری و متمرکز ساختن منابع و مآخذ کامل در ایران جهت تحقیقات لازم به منظور تنظیم و نوشتن دورانهای مختلف باستان‌شناسی می‌باشد.

بدین منظور کمیته باستان‌شناسی لزوم تشکیل یک کتابخانه کامل باستان‌شناسی را هم‌آهنگ با قسمت‌های مختلف این کتاب ضروری می‌داند. زیرا بدون ایجاد چنین کتابخانه‌ای پیشرفت کار بسیار مشکل خواهد بود. در این زمینه موافقت گردید که کلیه باستان‌شناسان خارجی و ایرانی یک رشته از تألیفات و مقالات خود را برای کتابخانه ارسال دارند تا از این راه تسهیلات کافی برای تکامل پیشرفت قسمت باستان‌شناسی کتابخانه پهلوی به عمل آید.

تصمیمات شعبه تاریخ

پیشنهاد می‌شود که به منظور تدوین یک تاریخ کامل و جامع ایران یک مرکز تهیه اسناد تاریخی در داخل کتابخانه پهلوی تأسیس شود که وظایف آن عبارت خواهد بود از:

۱- بنیاد نهادن یک شعبه دائمی جمع‌آوری اسناد و مکاتیب که این شعبه کلیه اسناد و مکاتیبی را که به جهت تدوین و تألیف تاریخ لازم است خواه در دوائر دولتی یا مجموعه‌های خصوصی، خواه در ادارات مرکزی یا ادارات محلی، خواه در ایران یا در خارج از ایران موجود است تعیین کند، و فهرست مندرجات و نیز محل و مشخصات آنها را منتشر کند، تا محققین و منتسبین بتوانند از معلومات مندرج در آنها استفاده نمایند.

۲- فهرستی تهیه کند از کلیه منابع و مآخذ اطلاعات مندرج در مراجع تاریخی و تراجم احوال و غیره که مربوط شود به اشخاص یادشده به اسم و رسم که در تاریخ ایران سهمی داشته‌اند و دارند.

۳- یک جدول کلی و جامع سال به سال مربوط به طول تاریخ ایران

تهیه کند مشتمل بر اساس و تواریخ سنوات فرمانروایان و وزرا و حکام و صاحبان مناصب و مشاغل مختلف دولتی چه در مراکز حکومت و چه در نقاط خارج از مرکز .

۴ - چون عکس کتیبه های فارسی موجود در نقاط مختلف کشور تا آخر عهد صفویه مقرر است که در مجموعه معینی منتشر شود ، این مرکز تهیه اسناد ، صورتی از کلیه کتیبه های غیر فارسی مربوط به آن ادوار و همه کتیبه های مربوط به دوره های بعد از صفویه تهیه نموده محل آنها را تعیین و عکس آنها را جمع آوری و در صورت لزوم و امکان متن عکس آنها را منتشر کند .

در باب کتاب شناسی ایران این تصمیم اتخاذ شد که :

۱ - از آقای ایرج افشار دعوت شود تا تهیه فهرست کامل کتاب شناسی مطالعات ایرانی را با کمک دانشمندان دیگر در ایران و در خارج عهده دار شوند .

۲ - آقای افشار آزاد باشند همکاران خود را انتخاب کنند و درباره روش مناسب به جهت تهیه فهرست تصمیم بگیرند .

تصمیمات شعبه فلسفه و علوم ادیان

۱ - فهرست دقیقی از کتب و مقالات به زبانهای اروپایی و نیز به فارسی و عربی و اردو و ترکی و زبانهای دیگر درباره تصوف ، ملل و نحل ، فلسفه و علوم با تقسیم بندی دقیق به حسب موضوع تهیه شود .

۲ - فهرست کامل از کتب خطی و نسخ مربوط به فلسفه و مذهب و علوم در ایران و ممالک دیگر تهیه شود .

۳ - درباره سیر فکری و دینی و فرهنگی دوره باستانی ایران با توجه به متون باقی مانده در زبان پهلوی و نیز توجه به روابط با مشارب فکری یونانی و اسکندرانی و هندی تحقیقات جامع انجام شود .

۴ - کتب تاریخ فلاسفه و حکما و عرفا و تاریخ مذاهب و فرق که تا کنون چاپ نشده است از کتب قدیم تر مانند صوان الحکمه و الامد علی الابد گرفته تا متون قرون اخیر طبع شود .

۵ - متون مهم علمی و فلسفی و کلامی عرفانی بر طبق یک برنامه منظم با شروع از مهمترین متون تحت نظر گروهی متخصصین در این رشته ها چاپ شود .

۶ - دایرةالمعارفها و جنگهای علمی و مربوط به صنایع و فنون مخصوصاً آنچه در قرون بعدی فارسی در ایران و هند و پاکستان و افغانستان و آسیای مرکزی تألیف شده است جمع آوری شده و برگزیده آنها چاپ شود .

۷ - تحقیق دقیقی در تاریخ فلسفه و دین و علوم در سایر ممالک که رابطه فرهنگی و فکری با ایران داشته اند انجام پذیرد .

۸ - تحقیقات دقیق در باره تشیع و اسلام در ایران به طور کلی انجام یافته در دسترس دانشمندان جهان قرار گیرد .

۹ - در تدوین تاریخ هر یک از این رشته ها یعنی فلسفه و کلام و مملک و نحل و تصوف و عرفان و علوم مختلفه اولاً یک طرح کلی با همکاری دانشمندان صاحب نظر تهیه شود و تا بعد از تقسیم بندی تاریخ و مسائل هر یک از این علوم با فصول مشخص آن برای تحقیق و بررسی و بالاخره تدوین تاریخ دقیق آن به شخص با صلاحیتی واگذار شود .

تصمیمات شصت و نهمین کارگاه علمی

۱ - پیشنهاد مربوط به اطلس زبان شناسی اقوام ایرانی

پس از گزارش آقای پروفیسور رادارو مذاکرات کافی پیشنهادی در این باب به تصویب رسید که به زبان انگلیسی است ، به شرح زیر :

PHILOLOGY SECTION'S RESOLUTION

In view of the importance to Iranian studies of modern Iranian dialects and of the pressing necessity of recording them systematically before they become extinct. The first International Congress of Iranian Studies urgently requests the authorities of those countries in which Iranian languages are spoken, and particularly the Imperial Government of Iran, to give their moral and material support to the under taking of the *Atlas of Iranian Lan-.. guages*.

Tehran, 6th September 1966

۲ - پیشنهاد مربوط به شیوه نقل کلمات فارسی به خط لاتین در زبانهای غربی .

برای این منظور کمیته‌ای تحت مدیریت آقای پروفسور لازار مرکب از هفت نفر ایران شناسان کشورهای مختلف تشکیل گردید و نتیجه مطالعات و پیشنهاد آنها در جلسه‌های شعبه مطرح و تصویب گردید . قطب‌نامه مربوط به آن با فهرست علایم به شرح زیر است :

Section de philologie

Resolution sur la transcription du persan

La Section de linguistique du Congrès juge souhaitable que les iranisans de diverses spécialités usent, dans toute la mesure du possible, du même système de notation de la langue persane en alphabet latin.

Elle recommande, comme premier pas vers l'unification des systèmes de notation, l'usage, pour les consonnes, de la translittération et de la transcription suivantes:

Translitt. Transcr.

Translitt. Transor.

	Translitt.	Transcr.		Translitt.	Transcr.
ب	b	b	ط	t	t
پ	p	p	ظ	z	z
ت	t	t	ع	,	p
ث	ṯ	s	ع	q̄	q
ج	J	J	ف	f	f
چ	c	c	ق	q	q
ح	h	h	ک	k	k
خ	x	x	گ	g	g
د	d	d	ل	l	l
ذ	z	z	م	m	m
ر	r	r	ن	n	n
ز	z	z	و	v	v
ژ	z	ž	ه	h	h
س	s	s	ی	y	y
ش	š	š	پ	p	p
ص	s	s			
ض	z	z			

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
 پرتال جامع علوم انسانی